

POGÁNY GÁBOR

A mi utcánk

Tar Sándor emlékének

A mi utcánk nem olyan régen még a város szélén volt. Kicsit régebben itt még város sem volt, csak néhány tanya és legelésző tehenek. Mostanság pedig már majdnem annyit kell menni a mi utcánktól a város széléig, hogy annyival már a Nagytemplomig is eljuttánk. De tulajdonképpen város most sincs, csak sok ház épült ide kevés idő alatt.

A mi utcánkat nem részeg fuvarosok hazaporoszkáló lovai húzta fogatok, vándorok szekerei, szomjas csorda taposták ki, hanem jól fésült gazdasági érdekek vezették a hivatal műszaki embereinek vonalzóik mentén rajzoló kezeit. Így azután nincsenek hajlatok, felesleges kanyarok, csak egyenesek, szögek, sarkok, aszfaltút. Felesleges a járda is, mert csak néhány csökevény járkál még gyalog, hiszen mindenki autóba ül, ha megy valahová. Esetleg egyszerre többre, sőt: még akkor is kocsival van, ha nem megy sehova.

A mi utcánkban mindenki zárja a kapuját. A hatalmas, drága kerítésekbe épült, automata által mozgatott, többnyire kovácsolt kapuját. Itt senki sem bízik a másikban, és azt hiszik, hogy van valamijük, ami másnak kell. Ezért vannak mindenféle riasztók is, amelyeket már hangról megismerni. Hétfvégén itt nem kakasszóra, madárcsicsergésre ébredünk. Hiába azonban éles hangú sziréna, erődítménykerítés: aminek el kell tűnnie, az itt is eltűnik. Szerszámot viszont nem lop az, aki szociológiailag megélhetésből teszi ezt.

A mi utcánkban sok a munkanélküli, bár mindenki drága házakban lakik. Stílusban majdan jól meg lehet különböztetni a mostanság épülteket más korok családi építményeitől. Az átkosban, a hetvenes években a kockaházak lepték el az új telkeket, majd a nyolcvanas évek második felében az alpesi és a barna-fehér volt a sláger a Tüzép-telepeken. Nálunk most a legtöbb ház esetében már a klímaváltozásra készülnek, mert a mediterránnak nevezett fajtajelleg dívik. Némelyik házat palotának is mondhatnánk. Pedig azok tulajdonosai sem dolgoznak. Ahogyan azt mondani szokás: a munkaképes korúak alig fele végez a hazai összjövedelmet gyarapító munkát. A legjobban a mi utcánkban azok élnek, akiknek nincs (látható) jövedelmük. Bár egyes vélemények szerint ők ugyanúgy lopnak, mint azok, akik fentebb említett okokból teszik azt.

A mi utcánkban például szilveszterkor szinte minden háznál volt tűzijáték. De nem együtt csinálták a durrogatást, hanem külön-külön. Látszódjék, hogy az enyém a nagyobb, drágább, több. Mint a házam, a kocsim, a kerítésem. A kerítések kerteket vesznek körbe, a kertekben mindenütt tujákat termelnek. A tuja nem őshonos. Némelyik kert olyan a sok tujától, mint az amerikai katonai temető a *Hair*ből. A tuján kívül van még a kertekben jól nyírott gyepek, és akad néhány kertész is. Utóbbi sem őshonos. Alig néhány helyen – hátha valaki még ezt a kifejezést ismeri – konyhakert is színesíti a flórát. Háziállatokkal a rejtett módon élőkön és az ott lakókon kívül szinte csak kutyákkal találkozhatasz. Azért szinte, mert néhány macska is előfordul.

A mi utcánkban azért laknak emberek is.

[*Látlet*]

A PISTA PÁRT

Összeszedhetnék néha a kölykök is, mondja félhangosan magában, s papucsáról törli a kutyapiszkot, kezével a kerítésbe támaszkodva, miközben az utca elejét kémleli, látni a postást. A kistermetű kutya nem győzött örülni neki, ugrált, a lábát nyalta, a rúgások után pedig csak vinnyogott kettőt, majd megint csak örült a gazdasszonynak. Olyan kis idétlen fajta ez, pedig jó drága pénzért vették, de a korábbi, amit az utcáról fogadtak be, sokat ugatott, meg a szomszédoknak se lehetett mutogatni, mert az nem volt olyan tiszta fajta. Ez az, pedigrés, de ez idétlen, nem is tudja, minek a fenének tartják, gondolja Aranka, de rögtön feledi is a kis hülyét, mert felugatnak a kutyák az utca elején, s felzöldell a postás a biciklijén. Későn jön, mármint a szokásoshoz képest, de mivel most hordja a segélyeket, így be volt ez kalkulálva Arankának is, aki anyaságin van egyébként otthon, mert a három gyerekre megigényelték, az a huszonnyolcezer is több, mint a semmi. De ezt a szomszédok nem tudhatják, mert azoknak azt kell mondani, hogy ő nem is dolgozik, mert keres annyit az ura, hogy itthon legyen a gyerekekkel. De így a férje fizetése előtt azért már nagyon is kell az a pénz is, úgyhogy kiáll ide a kerítéshez, mert a gyerekek ügyis óvodában, iskolában, estére pedig valamit csak kéne tenni az asztalra. Jöhetne is gyorsabban a postás.

Nálunk a postást Pistának hívják. Amikor a pénzt hozza, akkor többnyire István, kérem; mikor pedig a számlákat, akkor meg Pista, b... meg, mit hoztál má megint. Segélykor, nyugdíjkor a szegényház előtt is várja kisebb tömeg biciklivel, néhányan kocsi-val, a többség párjával, családjával, hogy tudjanak is menni vásárolni, meg a kamatos ember se tegye rá a kezét mindenre. Persze az is ott áll, de a szegényház előtt mégsem mer úgy fellépni, mint a telepen, tehát marad valami. Szóval segélykor, nyugdíjkor, csé-pékor mindig lassabban jár a postás.

Most sem győzi már Aranka a várakozást, menne már nagyon, mert azután mehet a gyerekért, és így nem lesz ideje rendesen szétnézni a teszkóban. Kell vennie kólát is, mert azt imádják ilyenkor a kölykök, meg a pudingot. Tavaly még tellett danonosra, de az idén már csak teszkósra futja. A postás meg még sehol... Ott beszélget azzal a szemét burzsujjal, mert azoknak mindenre telik, az ő kis pénzével meg nem halad. Na végre, most elindult, de megint csak alig haladt, mert most meg azzal a nagyképű faszi-val áll meg dumálni. A kutya meg majd szétszedi a kerítést, gyere már...

Szevasz, Aranka, támasztja le Csepel bringáját Pista, közben leveszi sapkáját, törli homlokát, mert meleg van már ilyenkor, különösen, ha teker az ember. Jól esne egy fröccs vagy egy sör, de ezek az újak itt sose kínálják meg semmivel. Ráadásul sose lehet tudni, kifélék, mert a múltkor kiderült az egyikről, hogy valami fejes a nagypostán. Mindenesetre rágyújt Pista a piros prilukira, komótosan odaballag Arankához, a táskáját közben a biciklin hagyva, látszik, hogy mást akar most. Nem ideges típus, öreg már, negyven éve az utcát járja. Korábban azért jobb volt, mert több volt a borralaló, volt bőven bor is, pálinka is. Hú de sokszor volt, hogy a lánya hordta ki délután a leveleket. Odaballag a kerítéshez, a túloldalt Aranka nyúl el, aki ideges, nem tudja, mit akar ez a vén hülye, nem érti, miért nem veszi már a táskát, nyúl a tollért, számolja azt a kis pénzt. Pista postás felkönyököl a kerítésre, megfontoltan szív kettőt a prilukiból, Aranka azt hiszi, hogy a postás valami személyeset akar, nem biztos, hogy visszautasítaná, ha öreg is, de benne csak harangozni tud már a férje, ennek meg olyan jó nagy fülei, kezei vannak, hátha. Kire szavazol Arankám, kérdezi Pista rekedt hangján, de olyan hangsúllyal, mintha ő is inkább máshova kéredzkedne. Aranka lenéz,

vizsgálja a papucsát, felfedez még rajta egy kis kutyapiszkot, zavarban van, másra számított, lesütött szemmel kérdezi, hogy miért. Van egy pártunk, mi alakítottuk néhányan, én vagyok az elnöke, mondja Pista büszkén. Sokan vannak, kérdezi Aranka, kissé csodálkozva, közben a kutyát figyeli, ami éppen a postás lábához igyekszik a dróton keresztül, s alig hallani tőle valamit. Tízen meg majd a lányom, ha elmúlik tizennyolc, húzza ki magát Pista, s elkezd mondani a tegnapi este bemagolt kortesszöveget, miszerint ők a magyar nép, a dolgozók és a kispénzűek megmentői. Gyurcsányt, Orbánt, Bajnait pedig be kell kóterolni. És Torgyánról sem szabad megfeledkezni, azt is be kell. Úgyhogy szavazz ránk. Kaptál ilyen ajánló cédulát, kérdezi végül Pista. Kaptam, rebegi ijedten Aranka, továbbra is papucsát vizsgálva, felmérve minden grammnyi kutyapiszkot. No, akkor hozd ki, majd kitöltjük, meg egy pohár vizet is hagy kérjek, gyűjt rá a postás újabb prilukira. Eltűzeltük, suttogja szemlesütve Aranka, és lassan emelve kezét rámutat a szemközti házra, hogy ott van szabadon a kerti csap, tessék inni ott. Na szevasz, legyint a postás, biciklijét hagyva átbálgat a csaphoz, megereszti a vizet, jó hideg legyen, iszik, de megmossa arcát, tarkóját is, majd indul a ház ajtajához, kopogni, ajánló szelvényt gyűjteni. Homlokára csap, megfordul, majd átkiált az utca másik oldalára, Aranka b... meg, a pénzt meg elfelejtetted.

R I Z S A B Á

A mi utcánk egyenes és szögei vannak, ahogyan a vonalzó képes mozogni, vagyis ahogyan a vonalzót képesek tervezők mozgatni. Nincsenek ívek, nincsenek hajlatok, teljesen hivatalos. A mi utcánk nem az emberekben alakult ki, hanem pecsétek közt a tervezőasztalon. Ezen a helyen valamikor semmi sem volt. Vagyis volt valami, de azt nem tudjuk, hogy mi, ezért inkább azt mondjuk, hogy semmi. Aztán minden bizonyjal jól hasznosult mint fekete termőföld, bár kissé agyagos, de valószínűleg valami valamikor termett e helyt. Kicsit később pedig közösen lehetett, mert még később pedig kárpótlásként kiosztották. Akkor már csak bozót volt itt, meg néhány legelésző sovány tehén, kiálló csontú ló. Előrébb meg állt a víz, ott a nagy út fele, majdnem a telepnél. Van a mi utcánk, és vannak a tanyák. A tanyák az alig néhány házat jelent, de azok már itt vannak régóta, tehát a tanyákon lakók a tősgyökeresek. A tanyákhoz földút visz, ott sok a gyümölcsfa, a mogyoró meg az orgona, ott látni még gémeskutat. A tanyák épületei általában csak lettek. Fölépítették azokat rokoni, ismerősi segédlettel, és azóta is ott állnak, laknak bennük, nagycsaládok is. Anélkül, hogy hivatalnak pecsétekkel, határidőkkel alá kellett volna támasztania létezésüket. Van a mi utcánk, és vannak a tanyák. A mi utcánkban sok a munkanélküli, akik jól élnek, a tanyákon pedig szintén sok a munkanélküli, lakik ott egy hajléktalan, aki hiába az, mégis lakik valahol, de ők mégis rosszul élnek. Rizsa bácsi fuvaros volt. Most is az, ha kérdezik tőle, miközben a nejlon nevű kocsmában hajlik a fröccse fölé, de most csak a maga szekerét nyomja, azt, amiben ül. Mert Rizsa bácsinak nincsen lába, ezért a bakról a toloszékbe ült át. Rizsa bácsi tele volt lóvéval, ahogyan azt jó fuvarosnak illik, és tulajdonképpen most is tele van, csak a postás Pista késik néha, a fene a pófáját, de azt is minden este a nejlonban lehet látni, mert oda odaér időre a zöld kerékpárral, mint Rizsa a rokkantrollerével, pedig azt meg néha majd' eldől a pöffeszkedők a nagy új kocsijaikkal. Egyszer neki is ütődött egy telepjáró, mert azt itt így hívják, és feldöntötte Rizsa bát, de az addig kiabált, hogy meghallották a közeli házakból, és telefonáltak a mentőknek. Akkor bezzeg nem jöttek

[*Látlet*]

olyan gyorsan, mikor a sínre feküdt, és levitte a vonat a lábát. Azt mondták, hogy öngyilkos akart lenni, pedig csak azt hitte, hogy hazaért. A sebészet után a rehabon volt, az jó volt, mert kártyázhatott végre egész nap. A lovait is kártyán bukta el, nem sokkal azelőtt, azért is gondolta mindenki, hogy el akarta magát emészteni, de azt csak ő tudja, hogy a maradék pénzét akarta. Mármint elbukni, hogy azzal se legyen gond. Úgy-sincs senki, akire hagyhatná. Van egy unokaöccse valahol, akinek jó volt addig, amíg volt mit adni, meg lehetett dicsekedni az öreg Rizsával, aki taxit rendelt, és fizette az egész esti ceppet, de a gyerek érettségi után elment Pestre, ott téblábolt egy darabig, valami iskolába is járt, aztán meg rendőr lett, apja, anyja se látja évekig, nemhogy a piáskártyás bácsikája. De mindegy is, úgyis rá marad minden. Volt néha asszony a háznál, de sose bírták ki hosszabban, így aztán maradtak a közeli cigánylányok, meg egy időben kijárt a négyesre is, ha nagyon nem bírt magával, csak egyszer megverték a stricik, mert szerinte az adott szolgáltatás nem érte el a kívánt színvonalat. Most meg sehova sem megy, csak a nejlonba. Mondjuk, nőt ott is lehetne kapni, még italért is, az meg olyan. Inkább nem. A szomszéd tanyáról átjár hozzá az istenes Pista felesége, de az a főzni valót hozza, meg időnként a koszos ruhát viszi. Azt hiszi, hogy marad rá valami, pedig, ha tudná! Múltkor meg a Pista azt mondta, hogy kísérje el a telepi templomba. Az református templom, nem kell tornázni. Pünkösdkor rávette magát, elindult, a nejlonban bedobott néhány sört, felest, gurult tovább, mert a templom is abban az utcában van. Ott persze lépcső volt, de néhány deszkával megoldották, csak bent kezdett kényelmetlen lenni, mert leért a sör. Biztosan sokat fészkelődött, mert a pap egyszerre csak azt mondta ott prédikáció közben, hogy nyugodtan menjen csak pisilni, aki akar, mert itt mindenki otthon van. Rizsa bá kapott az alkalmon, hál' istennek, a kocsis is átfért, és befért a helyiségbe is. Nem gondolta, hogy a pünkösdi istentisztelet ekkora megkönnyebbülést eredményez. Olyan boldog lett ettől, hogy benyúlt a széke alá, és a kosárból kivett egy dobozos sört, amit még otthon eltett magának, hátha az ünnepre tekintettel zárva lesz a nejlon. Odagurult az ajtóhoz, hallgatott egy kicsit, majd mikor a lelkész épp levegőt vett, kis szünetet tartott, megkérdezte, hogy bontson-e neki is. Ilyen vidám pünkösdre rég nem emlékezett a telepi templomi közösség. Hazafelé a nejlon megint nyitva volt, záróra után meg hazatolta valaki. Az üres házba.

HOLT KERTEK

Mindig fúj a szél. Akkor is, mikor szélcsend van, vagy azt mondják, hogy éppen nem fúj. Pedig akkor is fúj. Nekifeszül az embernek, cibálja a ruháját, kerítésen billegő madár tollát, virágról a szirmot, viszi a port, a finom port, dörzsöli az emberek szeme alá, bőrébe, becsempészi hajukba, vagy az esőt, a vizet vágja arcukba, áztat nadrágot, szoknyát, vagy havat röpít, torlaszolni utat, ajtót, fagyasztani gyereket, öreget. Mindig fúj a szél. Úgy fúj, mintha ki akarná fújni a betolakodókat, akik idejöttek házaikkal, bajaikkal, viszonyaikkal, unalmukkal, viszonytalanságaikkal. A szél a pusztas bosszúja. Mert a mi utcánk a város nyugati szélére épült, oda, ahonnan már a pusztát számolták régen. Legelő volt itt is, esős időben tocsogókkal, néhány tanyával. Itt mindig a szél volt az úr, most meg az útját állják döllyös házaikkal, magas kerítéseikkel, máshonnan hozott fáikkal, növényeikkel. Kifújja a szél a betolakodót, kifújja innen, de legalábbis befújja őket házaikba, s miután bezárkóznak, a szél az úr, játszhat kedvére kutyával, madárral,

bogárral. Szertelenkedhet kedvére, átrendezhet kertet, teraszt. Utcáról utcára szabadon jár, mert a mi utcánkban nincsenek kanyarok, csak egyenes minden, és sarkos.

A mi utcánkban nincsen bolt, és nincsen kocsmá sem. A mi utcánkkal szemben van a telep. A várostól elkülönülten fekszik, mintha másik település volna, úgy tesz. A telep és a város között megy a vonat, erről is, arról is elterül egy néhány száz méteres gazos sáv, amit inntől legelőnek használnak, amott pedig nyírják gépekkel a köztisztaságiak vagy közmunkások, vagy az itteni közterület-gondozó. Nem tudni, mikor melyik, mert mindhármát látták már arra. Ezen az oldalon még egyiket sem. Szóval vasút és néhány száz méter. Ami nem sok, és tekintve a város terjeszkedését, nem csoda, hogy szemet vetettek a mi utcánkra az ingatlanban érdekeltek. Ami persze korábban még nem volt utca, csak, mint fentebb említettem, legelő. Meg a telep az út másik oldalán. A telepen vannak boltok, kocsmák. Tulajdonképpen ott minden utcában van egy bolt, és még kocsmá is akad utcánként. Van olyan utca is, ahol több bolt és kocsmá is üzemel. Pedig a telep másik végére nagy bevásárlóközpontokat építettek külföldi bolttulajdonosok. De a telep, az a telep, a boltok élnek. Bár sokan nem szeretik, de szerintem a telep is a mi utcánk. Azért nem szeretik, mert nem jól hangzik, ha valaki itt lakik. Ellenben, ha azt mondja a mi utcánkban lakó, hogy ő a lakóparkban építkezett, akkor elismerő pillantásokkal jutalmazták.

A mi utcánkat és a város szélét, ahol a panelek vannak, a pataknak magasztalt kanális és egy alig kilométer széles, elhagyott kertekkel tarkított legelő, rétes zöldsáv választja el. Valamint a vasút, de azt már említettem volt. Az elhagyott kertek néhány évtizede még a szabad levegőt jelentették az akkori átlagembereknek, akik szorgosan beültették kertecskéiket virágokkal, bokrokkal és persze gyümölcsfákkal. Épült aztán valamiféle vityilló, került hozzá anyag a gyárból, jöttek segíteni a haverok, kis sör is került a malterba, később már saját termésű bor, pálinka a bográcsban főtt pörkölt mellé. A lugas alá idővel betonból medencét is épített a tulaj, kicsempézte szépen, zöld és kék csempét sikerült szereznie. Biztosan csúszott, mint a jég, de jól sikerült a burkolás, mert minden más az enyészete lett, a medence csempéje dacol a pusztulással. Van azután a kertekben minden persze, ami cserje vagy fa. Tavasszal a bodza virágozik szépen, megmaradt még néhol a pünkösdi rózsá, azután nem sokkal kezdi bontani szirmai a rendes rózsá, terem a csipkebogyó sok helyen, az orgona gyönyörű – az előbb elfelejtettem, látni sok meggyet, cseresznyét, szárad-korhad néhány alma, körte, birs. Magányosan egy dió őriz messzebről egy megmaradt kert, amelyet művelője kerítéssel, orgona- és tűztövissövénnyel próbál védeni embertől, állattól. Az előbbi az elhagyott odúban húzza meg magát, itt próbál fedelelet találni, túlélni egy újabb évet, utóbbiakból néha nyulat látni, de találkozhat a figyelmes szemlélő őz és disznó nyomaival. Akadnak kóbor ebek is, csakhogy azok inkább a lakott részek felé indulnak egy idő múlva, merthogy a szemétekből könnyebb enni, mint nyulat fogni. Így előfordul, hogy a lakótelepi kukát az itt meghúzó ember és állat együtt tekinti át. Sokféle madarat is látni és persze hallani itt, szinte már idilli a madárdal. Épül már a kertek helyén az újabb lakópark is.

ISTENI SZÓRÓLAP

Lujza atya szórólapozni indul, merthogy kell ám a reklám a hitnek is, ezt azalatt a két évtized alatt, míg mindenféle kereskedők és hirdetőök tömik teli a paplak postaládáját, megtanulja Isten szolgája is. Lujza atya egyébiránt nem atya, mert a református hitköz-

[*Látlet*]

ség vezetője, hanem lelkész, illetve a lelkész az ő meghatározása szerint inkább agyturkász, tehát ő lelkipásztor leginkább. Ha már a puszta szélén vagyunk. Ráadásul nem is Lujzának hívják, mint az világos lehet az atya megszólításból, hanem Imrének, csakhogy felmenőit a Blaha vezetékével áldotta meg a sors. Mindegy is, volt nemzet csalógnya, ő meg a telep lelkipásztora. Lujza atya nagyobb ünnepek előtt nyakába veszi pártfogoltjaival a telepet és a mi utcánkat, és szórják az igét a postaládákba. Az ige-hordozókat nem sajnálják, adják bőven. Van egyszer a holland adományból származó színes kis hitreklám, azután készítenek sajátot fénymásolóval, azon rajta az ünnepi istentiszteletek időpontjai, némi magyarázat a közelgő ünnepről, választott zsoltár és a telepi református templom, de nincs is másik, telefonszámai, újabban Lujza atya imél címe. Lujza atya pártfogoltjai megtért, korábban elveszett bárányok. Fiatalabb emberek meg idősebbek is, akik annak előtte szerettek inkább valamilyen ködön át kinézni a világra, vagy mert volt rá okuk, vagy mert még ezután lesz. Akkor egy kicsit megijedtek, mikor köd vagy szűrő nélkül már nem ment a nézelődés, és másik kapaszkodó kellett. Lujza atya csinált a templom mellett egy kis közösségi szobát, ott lehet pingpongozni, sakkozni meg beszélgetni. Ott meleg is van, mikor dül a hideg kívül vagy belül. Időnként a kapaszkodót veszettek odatalálnak, akkor a pap felkarolja őket. Néha még munkát is talál vagy ad nekik, akár rendes állást is, persze minimálbérrel, de az is jobb, mint sorban állni a Szív utcán azért a néhány tízezer forintért. Az a minimálbér ahhoz képest sok. Annyira sok, hogy az eltévelyedett bárány ismét eltévelyedik, egészen addig, míg ki nem fogy pénzből. Nem mindenkire igaz ez. Csak csendben tegyük hozzá, hogy néha, mint most is, mikor szórólapozni indul, Lujza atya fejében, de inkább ízlelő bimbóin is megfordul egy jó korsó sör kívánalma a nejlön előtt haladtában.

Itt semmi sem az, aminek látszik, vagy leginkább nem az a neve, mint aminek mondják. A nejlön sem nejlön, hanem Varázs Italbolt, de ezt senki sem tudja. Pedig az van kiírva, sőt mindenféle színnel kivilágítva a homlokzaton, hogy Varázs Italbolt. Hogy bonyolítsam még, hívják Jakabnak is. Szóval Lujza atya ott bandukol a nejlön előtt, csavarja a nyakát befelé rendesen, hátha valaki észreveszi milyen szomjas, és akkor örömmel, fennköltén ellent tud állni a csábításnak. De nem szól ki onnét senki, csak néhány cigányasszony veszekszik egymással valami edzőcipőn, a Pista postás lánya, mert ő a csapos, meg idegesen nézi őket az ajtónak támaszkodva, mert ha az asszonyok veszekszenek délelőtt, akkor itt estére verekedés lesz az emberek közt. Lujza atya int egyet, még egyszer átgondolja, hogy milyen állhatatos is, hogy ebben a melegben nem tér be egy korsó ser erejéig, mert a telepen meg a mi utcánkban – ahol nincs is kocsmá – itt a legjobb sör, meg az egész városban, és azért hívják Jakabnak is, mert mögötte van egy másik ház, ahol a sörfőzde működik, és annak a tulajdonosa a Jakab. A sörfőző mester meg Zöld Laci, és annyira jó a sör, amit főz, hogy már aranyérmet is kapott többször is versenyeken. Lujza atya szórólapozott pünkösöd előtt is, Rizsa bá látogatását például annak a sikerének tudja be.

A mi utcánk elején társasházak épültek. Ott egyszerű lenne a dolga Lujza atyának, de senki nem hiszi el neki, hogy egy református pap csenget a kaputelefonon, többen is elküldik szórakozni az anyukájába. Ekkor kénytelen várakozni, és többnyire cirkál a kétemeletes házak közt, mígnem sikerül hazatérőt vagy postást kifognia, s megszórja igéivel a postaládákat. Mikor ezzel megvan, elindul a lakópark mediterrán, tujákkal terhelt

villái közt, dacol a drága kutyákkal, kertészekkel, unatkozó és kacér kismamákkal, szóba áll, aki csak hagyja, azzal, és csábítaná a hithez a tévelygőket. A mi utcánk sarkosan épült, egyenes, nincsenek hajlatok, kanyarok, szögletes érdekek alakították, többnyire szögletes emberek lakják. Itt nincs idő, igény hitre, istentiszteletre. Hogyisne, még korábban kellene felkelni, vagy nem lenne lehetőség wellnessre szállóban, drágán. Így azután Lujza atya mire végez a mi utcánk szórásával, igencsak tépett lelkileg, testileg, alig várja, hogy feltűnjék vele szemközt valamelyik pártfogoltja, ki a másik irányból közelíti a mi utcánkat, szórja az igét. Jön is az istenáldotta, csak kissé furcsán szaporázza. Lujza atya messziről érzi az ital szagát, rosszállóan csóválja fejét, mikor segítőtje beszámol róla, hogy a Határ úton több pártfogóra is akadt, akik mind megígérték, hogy részt vesznek az ünnepi istentiszteleten. Ha nem lesz nyitva a vámos kocsmá. Ami azért vámos, mert a Határ úton van. Lujza atya nem túl boldog, mert olyan még nem volt, hogy a vámos kocsmá bezárjon, még akkor sem, mikor leégett, mert kerítették egy bódét, és onnét lehetett piát kapni. Mindegy is, ha már egy lélek magára veszi, és legalább beleolvass az írásba, már megérte a munka, mondja Lujza atya bárányának, miközben bandukolnak vissza a telepre. Imre bácsi, ide én bemegyek, mert kurva meleg van, iszok egy kólát, mondja segítőtje a nejlon előtt. Menjél, csak találj majd haza, int Lujza atya. Otthon az asszony szól ki a tévé elől, hogy hol voltál már, milyen napod volt. Kurva meleg, válaszolja Lujza, szódát fröccsent a borra.

L I M E S

A város felől ott vannak a holt kertek, a kanális meg a vasút. A mi utcánkat, ha le akarná valaki rajzolni, akkor fésűvel vegyített kulcshoz hasonlóra ábrázolhatná, olyan kulcsra hasonlóan, amelynek két végén is vannak szögletes hurkok, köztük pedig némileg ferden a fésű fogai, merthogy ezek a zsákutcák, ahol a mediterrán vagy egyes tervezők által gagyiterrán stílusúnak hívtat vitillók vannak, a kulcs első részén pedig a társasházak, s azután a másikon megint a gagyiterrán villák tobzódnak, hogy végül a mi utcánk három felé szakadjon, s az egyik szára belefusson egy libatelepként működő tanyaiba, ahol hatalmas kutyák őrzik a birtokot, ki-kiszaladozva az odavezető földútra, hozzák a szívbajt az arra tévedőre, másik szára elvész a szántásban, mellette egy nagy cigánytanyával, ahol megszámlálhatatlan sok tagú család lakik, harmadik szára pedig beleszalad a Limes útba, az pedig egyfelé elvisz a Kuttyás nevű falunak, másfelé meg visszavisz a nagy útra, ami a telepet a mi utcánktól elválasztja.

A Limes út egyik oldalán előbb gyárak vannak, most ipari parknak hívják, például egy amerikai elektronikus kütyüket gyártó vállalat, meg ideköltözött a legendás GÖCS, azaz a csapágygyár, kissé beljebb alszanak a buszok, amelyek a várost járják, de működik itt betongyár is, azzal szemben lakik Beton bácsi, aki nagy betonkeverő kocsival hurcolásztta a lopott betont, míg meg nem bukott, de még így is nagyon sok ház járdája, alapja épült neki köszönhetően jóval olcsóbban, mint azt eredetileg, hivatalos árakat tekintve számolták, s neki sem kell sokat tökölnie a fűnyírással, mert az egész telkét lebetonozta, csak épp a kerti budi alatt nem, meg a tervezett járdáját nem, ott most sár van, vagy gaz, azon át megy a házába, mert díszkövel szándékozta burkolni, csakhogy Beton bácsi már nyugdíjas, mert muszáj volt neki nyugdíjba mennie, így díszkőre már nem futotta. Kissé arrébb a régi téglagyár kéménye mutat

[*Látlet*]

az égre, de az tényleg arrébb van, mindenesetre a mi utcánk is idetartozik, mert téglagyári kerületként vannak az utcanevek kiírva, pedig a régiék citromszigetnek hívják, és nem valószínű, hogy a déli gyümölcs helybeli termesztése miatt, sokkal inkább a ló végtermékének lehet a névhez köze.

A téglagyár mögött néhány sor putri húzódik meg. Régebben szemben a gyárral is voltak putrik, amelyeket még a régi városi tanács építtetett, ráadásul egy magánterületre, azután a tulajnak két évtizedes perébe került, hogy visszakapja tulajdonát, s elköltöztesse az ott lakókat, de végül sikerrel járt. Hogy az ottaniakat hova tudták rakni, arról nem tudni semmit. Viszont arra még emlékeztek néhányan, hogy oda meg azért kellett költözniük, mert a még régebben lakott házaik helyére foci pályát épített a tanács. A pálya helyén dolgoznak most az amerikai cég alkalmazottjai. Szóval a Limes úton a gyárral szemben családi házak állnak, aztán már mindkét oldalon azok, kintebb pedig kisebb birtokokat őriznek a nagy kerítések.

Megint putrisor következik, de előbb még a vámos kocsmá, avagy zoll büfé, ami persze a limes (határ) miatt kapta a nevét, és ez esetben a köznyelv által adott név vált hivatalossá, mert korábban, még az áfészes időkben a huszonvalahányas vendéglátó egység meghatározást írták ki a cégtáblára. De ez a hely már nem teljesen az a hely, mert egyszer leégett, persze a szocialista kocsmahodály jellege maradt. A szomszéd telket vette meg egy ifjú és pénzes és türelmetlen ember valamikor a rendszerváltás után nem sokkal, és előbb pincét akart ásatni a régi ház alá, de az nem bírta az áskálódást, és összedőlt, majd a melléképület bontásának fogott hozzá, azt pedig a második nap meguntá, és inkább felocsolta benzinnel, meggyújtotta, majd hívni kellett a tűzoltókat, mert leégett a kricsmi is. Bírta a kárrendezést pénzzel a fickó anynyira, hogy később meg is vette az áfésztől az egységet. A telkén meg felépített egy új, az addiginál jóval nagyobb házat. Aztán a kocsmá mögött nyitott egy fatelepet is, de átgondolta eddigi ténykedését, és azt inkább eladta. Fatelepből egyébként nincs hiány a Limes úton, mert kintebb is van egy, de az régóta eladó fástól, gépestől. Van azután még itt egy bolt is egy pincében, egy családi ház pincéjében. Létezik még itt autóbontó, építési vállalat telephelye és néhány tanyarom gyönyörű orgonásokkal. Azután pedig szántó, ameddig csak ellát a szem, szóval egészen a látóhatárig, amit manapság már korlátoz az autópálya vonala, de a pálya kurtán-furcsán itt véget is ér, mintha csak elvágták volna. Mert el is vágták, így úgy néz ki, hogy onnét már a világvége van, vagyis mi a világ vége peremén lakunk.

MUNKA NÉLKÜL

Konrád kocsit mos. Mondjuk, Konrád mindig kocsit mos, ráadásul az utcán mossa, hogy mindenki lássa, hogy ő kocsit mos, és az sem lehet mellékes körülmény, hogy a kocsiról lekerülő hab és miegyéb nem a saját telkét piszkítja, hanem megy a közeli esővíz csatornába, az meg ömlik azután az eléggé közeli patakba, amely csatorna módjára büzlik időnként. Konrád a közvetlen környezetét védi ily módon, mikor kocsit mos. Közben a két gyermeke nyargalászik fel s alá az utcában. Két kicsi gyereke van Konrádnak, azokra ilyenkor a nagymama vigyáz, és próbálja figyelmüket elterelni a kocsimosásról, mert Konrád nem szereti, ha nagy és szép és drága autója közelébe mennek a gyerekei, mert esetleg hozzáérnek, és még inkább esetleg meg is

karcollják. Akkor pedig baj van, nagy baj, mert megvalósul a családon belüli erőszak, és akkor Konrád felesége veszekszik vele, a gyerekek meg még jobban sírnak, mint attól a pofontól, amitől aszfaltot fogtak. A nagymama ezért megfeszítve igyekszik szórakoztatni a két kicsi és kíváncsi gyereket, akiket vonz a hab a kocsin, és minél inkább azt akarják a felnőttek, hogy menjenek el a nagy, drága, szép autótól, a gyerekek annál inkább a közelébe akarnak kerülni. Nagymama előbb az elcsattogó vonatnak drukkol kiabálva, majd szerencséjére egy repülő is megjelenik, ami biztos jobban repül a nagymama magas hangú hajrá repülő! kiáltásaitól, de a gyerekek mégis a kocsin szivárványt játszó habot választják, és Konrád túlüvölti nagyit, feleségének ordítva, hogy vigye onnan a kölykeket. Konrád munkanélküli, nem ért semmihez, de házakat építtetett ahhoz értő szakemberekkel, olcsón építteti ezeket a házakat, és drágán adja el. Mivel azonban munkanélküli, nincs jövedelme, így jelentősen segíyezi családját a köz. Konrád kocsit mosott, a maradék vegyszeres vizet a vödörből beleönti az esővízcsatornába, gondosan belecsavarja a rongyokat is, jólesően legelteti szemét nagy, szép, drága autóján, amelynek akkora a motorháza, hogy azon akár focizni is lehetne. Gyerek sincs már a közelében, így elégedetten beül, indít és lassan kihajt a mi utcánkából, miközben gyönyörködik a motorháztetőn megcsillanó napfényben.

Farokpótló, mondja magában stekszes Jozsó, int Konrádnak, mosolyog is hozzá, pedig utálja, főleg miután kiderült, hogy az ő házukat is Konrád építtette, de ezt csak nemrég tudja, viszont akkor meg hiába reklamált nála, hogy megsüllyedt a római díszburkolat, garanciában meg kellene csinálni. Stekszes Jozsó készpénzért vette a házát, megkérdezte, hogy mennyi, mondtak egy összeget, ő meg összeszedte a zsebeiből meg a hasi tasiból, másnap már költöztek is ki, Jozsó a családdal pedig be. Azóta leverette a vakolatot, mert nem tetszett a színe, vízesést és szökőkutat csináltatott a kertbe, ami alig nagyobb, mint a két vizes létesítmény. Nem volt azonban elég izgalmas egyik sem, ezért színes díszkivilágítást álmodott még és hozzá, azóta minden este rózsaszín, zöld és kék fényben fürdenek az aranyhalak és a szúnyoglárvák. Gyorsan rájöttek, hogy veszélyes a szökőkutas vízeséses medencetó pici gyermekükre, akit ellenállhatatlanul vonzott a vízfelület látványa, körbe kellett tehát keríteni azt, csakhogy így meg nem látszik a kertből az attrakció. A gyerek meg hisztizett annyit, hogy neki egy külön kis pocskolót kellett venni, ha nem akarták, hogy kinn az utcán járjon be eső után minden egyes pocsolót. Márpedig ezt nem akarták, annál inkább nem, mert nem volt a gyerekek gumicsizmája, mondván, hogy amíg nájki márkájút nem kapni, addig nem megy az utód a pocsolókba. Stekszes Jozsó sem dolgozik, sose dolgozott, de nemcsak úgy, hogy, mondjuk, nem kapált még világ életében, hanem sose volt munkahelye. Nem zseni Jozsó, nincsenek vállalkozásai, az összes iskolai végzettsége az a nyolc osztály, amiről ténylegesen van bizonyítványa. Egyes pletykák szerint lányokat futtat, míg ő maga azt mondja mindenkinek, hogy autókkal üzletel. Hozzáértők szerint szarul mehet a bolt, mert mióta a mi utcánkba költöztek, mindig ugyanaz a négy autó áll előttük.

Jozsóék szomszédjának kicsi kertjében nagy kutya van, így ott az eb az attrakció. Szántani, ásni nem sokat kell, mert a jószág szorgosan kaparja a köbméteres gödröket. Rendezi a fákat is, így biztosítja a kerti változatosságot. Van ideje a kutyának minderre, mert gazdái sosincsnek otthon, ha pedig mégis otthon lennének, mindig

[*Látlet*]

kocsiba pattannak, és elviharzanak valahova, hogy néhány tíz perc után ismét beálljanak a garázs elé, beállni abba nem tudnak, mert a garázs tele van pakolva mindenféle nem használt cuccokkal, például futópaddal, szobabiciklivel, súlyzós gépekkel. Motor nyitja a kaput, így nem kell tornáznuk, majd eszükbe jutván valami, ismét elhajtanak. Ödön felesége dolgozik, boltja van, többedmagával üzemelteti a jó forgalmat bonyolító vállalkozást. Ödön pedig üzletember, főként a multi level marketing formációkban hisz, amelyek olyanok, mint régen az emvéj volt. Ödön mindig belelkesül, azt hiszi, hogy végre kitörhet neje árnyékából, és fél év múlva ő lesz a császár, az, aki bemutatja, hogy igenis saját erejéből akár a nagytemplomot is képes megvenni, ha azt akarja. Mert Ödönt az asszony tartja el, bejelenti minimálbérre, hogy legalább valami nyugdíjat kapjon majd, meg legyen saját pénze is. Ödön akkor van igazán elemében, ha neje hallótávolságán kívül áldozatra lel, olyanra, aki még nem hallott a legújabb üzleti lehetőségről, olyanra, aki naiv, tehát még szóba áll vele, és nem fordít neki hátat az első mondat után. Vagy udvarias, de az Ödönnek tök mindegy, csak legyen kit befűzni, hogy a következő szint meglegyen, ezzel pedig az aranyozott kitűzőre vagy az üveggyönggyel ékesített mandzsettára válik jogosulttá az újabb mítingen, ami Pesten lesz egy szállodában, és talán az asszony is elkíséri, és látja majd, hogy ő is viszi ám valamire. Mikor ilyesmire szokott gondolni, akkor egy kicsit elábrándozik, talán el is bízza magát, és esetleg nem helyzetének megfelelően szól feleségéhez vagy közigazgatásnak tanuló egy szem gyermekéhez, és azonnal vágódhat a kocsiba, mehet kakaóért, virágpalántáért, lekvárért, testápolóért, kóláért. Meg még kétszer. Ödönt a kutya is irányítja, így csak az anyós marad, akinek nemhogy ellent lehet mondani, de éreztetni lehet vele helyét a családi hierarchiában. Ha az asszony dolgozik.

Picit fentebb ütközünk Puma Bandi házába. Az a ház akkora, hogy mész mellette, és csodálkozol, hogy még mindig tart, és még nem akar elfogyni. Amilyen nagy az a ház, legalább annyira ronda is. Minden rajta van, ami drága és éppen divatos, és ez nemcsak az anyagokra igaz, hanem a formákra és a színekre is. Csudálatos no. Puma Bandi szintén minimálbéren tengődő szegény ember, akinek saját szekuritás cége van, és ő ott, mint dolgozó, minimálbéren igazgat. Meg a fortélyos félelem. No és azért puma, mert erről a ragadozóról nevezte el a szekuritáscéget. Bandi szereti a lövöldözést is, mert minden alkalmat megragad, hogy tűzijátékkal gyönyörködtesse a környéken lakókat. Pénz nem számít ezeken a kivételes alkalmakon, amelyek időnként hetente, máskor pedig csak havonta néhányszor kergetik örületbe a csecsemőket, anyukákat, kutyákat és gazdáikat, madarakat, érzékenyebb fülű lakókat. Mivel népes famíliát gyűjtött Bandi maga köré, merthogy előző házasságaiból való gyerekei is vele élnek, azon kívül az alig tizennyolc múlt új asszony szülei, testvérei is, így gyakori náluk a születésnap, névnap, amit nem lehet petárdaropogtatás, rakétalövöldözés nélkül elmulasztani. A környéken lakók alig néhány év alatt kiismerték Pumaék családi ünnepeinek naptárát, előre bejelölik a nehezebb napokat, és füldugókkal, bariádokkal készülnek rá.

Konrád bekanyarodik a sarkon. Kilógatja kezét a kocsikablakán, nyitja távirányítójával a kaput, lassan rátolat az engedély nélkül épült, de a hivatali ismerős által elintézetten hivatalossá nyilvánított garázsa előtti beállóra, majd megáll. Kiszáll a kocsiból, körbejárja, lassan lebukik a nap, lilára, pirosra festi az eget a pusztá fölött. Konrád az első sárvédőhöz hajol, egészen közel, majd gyengéden rálehel, szinte már

csókot lehel a dukkóra, letörli a párát, visszaül a volánhoz, és beáll. A motorok behúzzák a kaput, helyére gördül a műanyag garázsajtó is. Ma sem éltünk hiába.

MINDIG EGYEDÜL

A mi utcánkban nincsen se kocsmá, se bolt. De még egy illegális bögrecsárda sem. A mi utcánkban nincsenek padok, nincsenek közterek. Csak az autóknak van terük, mert itt mindenki kocsival jár, aki pedig nem, az nem is létezik. Mármint a kocsival járók szempontjából. A mi utcánkban nincsenek közösségi helyek, se kocsmá, se bolt. Aki itt lakik, az autóval elmegy a kora vagy a teszkó parkolójáig, ott ránehezedik egy jó nagy gurulós kosárra, és abba belepakolja több napi, heti szükségletét, mert mindent alaposan beleszigetelnek a műkajagyárak műanyagba, hogy a tartósítás se hibázzon, majd berámol az autóba, hazahajt, magára zárja a kaput, és házában maga megiszogatja a sörét, miközben bámulja a falnyi síkképernyős tévéjét. Nincs is szüksége arra, hogy beszélgesse, nincs szüksége arra, hogy mást is lásson, mint amit a kábel-szolgáltató vagy az amerikai filmstúdió akar vele láttatni. Szóval a mi utcánkban se kocsmá, se bolt. Míg a nagy út másik oldalán, a telepen, minden utcára jut egy krimó, vagy több is.

Mert a telep fő utcájának elején mindjárt ott a nejlón. Amit egyébként nem is nejlónnak hívnak hivatalosan, de mindenki így ismeri, vagy legföljebb Jakabnak, az ott üzemelő serfőzde tulajdonosának neve okán. De a nejlón már húsz éve nejlón, mégpedig azért, mert akkoriban olya sokszor törtek be az intézménybe, hogy az akkori üzemeltető, kinek neve már a történelem homályába veszett, egy idő múlva megunta az ablakok, ajtó napi gyakorlattá vált újraüvegezését, és nejlón fóliával takarta nyílászáróit. Pletyka szerint készített ki piát és cigit is, hogy ne törjenek össze bent semmit, hanem vigyék a kirakottat békével. A nejlónban mindenféle ember megfordul, csépé, segély, nyugdíj idején olyan a hely, mint a Csillagok háborújában a tatuinon levő kocsmá, szóval legalább annyi különleges figurát látni itt is. Vannak persze törzsvendégek leltári számmal, mint minden rendes helyen. Janika, aki már hajnalban ott toporog a bejáratnál, reszketegen segít nyitni, készségesen tolja a nagykaput. Janika asztalos volna, de senki sem engedi élesebb szerszámhoz nyúlni. Nyolcra már rendben van, olyan mozgással közlekedik, mint a terminátor a folyékony nitrogénes fürdő után. Néha kicsit szeret kötözködni, de olyankor már nem emlékszik az előző mondatára sem. Öreg Oláh, aki nem oláh, de valaha benősült egy cigány famíliába, aztán túlélte minden kortársát, sőt a következő generációt is, úgyhogy most a dédunokái hordják reggelente, aztán viszik ebédelni, aztán estig megint berakják a napközibe. Az öreg néha felkel a sarokból, játszik egy kicsit a biliárddal, csak annyit, hogy két-három kört megnyerjen, ha éhes, mobilon rendel magának valamit, hozza valamelyik dédunoka vagy annak az embere, asszonya. Néhányan a színes fémben érdekeltek, néhányan lomoznak, néhányan ukrán cigit árulnak a csapón, néhányan a négyes mellett állnak, vagy a nagyerdőn, attól függően, hogy hol van nagyobb forgalom, néhányan a kocsmákat járják, és a pénznelőket figyelik, néha fosztják is. Az öreg Oláh nyugdíja viszont biztos, akkor is, ha valaki börtönben van, úgyhogy megbecsülik.

Fentebb, Lujza atya templomán túl van a Huszár söröző, de itt még lovas katonát, pláne huszárt senki se látott. Egyesek szerint néha lólépésben távoznak innen a vendé-

[*Látlet*]

gek, mások szerint a tulaj állandóan sakkozna, csak már mindenkit elvert, mármint sakkban. A Huszár átlagos, füstös krimó, ráadásul napközben bezár. A nem tudom hanyas bolt mellett húzódik meg szerényen a Koca presszó, amely sose volt presszó, és az van kiírva, hogy coca, de ez mindenki szerint hülyeség, mert kocsmának ilyen nevet nem lehet adni. Ráadásul alkoholon kívül, neve ellenére, semmiféle tudatmódosítót nem árulnak benn. A kocának a törzsközönsége leginkább a szemközti nyugdíjas napköziből verbuválódik.

A Király utcában található a Király söröző, micsoda véletlen, míg a Mezőség utcában a Mezőség kocsmá. Az utóbbi azért érdekes hely, mert csak akkor látnak fehér embert, mikor a rendőrök keresnek valakit.

A mi utcánkban se bolt, se kocsmá. Mindenki marad a seggén, nézi a képernyőt, ha kifogy a sör, legföljebb a korába, teszkóba rohangál. Beszélgetni emberrel a kocsból szoktak a mi utcánk lakói, vagy a pénztárossal vagy mobilon. Akkor sem az életükről.

JOZSÓ HŰSÖL

Jöjjön szomszéd! Kiabálja Konrád nagy, csattog a papucs a aszfalton, susog a virágmintás otthonka alatt a nájki – ahogy erre mondják –, bemelegítő. Szalad Konrád nagy, mert esemény van a mi utcánkban, amely egyébként csendes, unalmas hely volna, illetve inkább csak unalmas, mert a csendet itt csak magának szereti mindenki. Olyankor nem, ha vasárnap délután füvet kell vágni benzines nyíróval vagy riasztót próbálni, vagy kocsból teknót hallgatni bográcsozás közben. Vagy bármi más olyan tevékenységet végezni, ami megmutatja, hogy vagyok, és szarok a másokra. Mert a mi utcánk sarkos, itt nincsenek hajlatok, csak szögek. Nem is hajlik senki semerre, csak a másikat törné. Szalad Konrád nagy, csattog a papucs, susog melegítője, lobog az otthonka, szalad, mert esemény van, mert lehet törni valakit. Nem csak Konrád nagy rohan bámolni lelkesen, stekszes Jozsó háza előtt már fél tucatnyian nyújtogatják a nyakukat, lassan közelebb merészkednek a házhoz, de még tartanak távolságot. Egy rakat autó áll Jozsóék háza előtt, kivételesen, merthogy bár Jozsó azt mondta mindenkinek, hogy autókkal foglalkozik, mégsem látta senki, hogy olyan sok kocsit mozgatna. Most azonban éppen tele van az aszfalt autókkal, néhány közülük olyan hivatalos, szírenás, kék csíkozású, a többi az civil, és áll egy mikrobusz is, amelyből összeláncolt kézzel-lábbal, pórázon magát Jozsót szedték elő. Jozsó zsinóron húzva, csoszogva megy a házába, a rendőrök egyenruhában, civilben sokan vannak, ellepik a kertet, házat, még kutyát is hozatnak. Az asszony a gyerekekkel épp oda van, így ők nem látják, miként forgatják föl a dísz szökőkutat, pakolják ki a gyerekjátékokat, ássák ki a nemrég ültetett tujákat, túrják fel az éjjeli szekrényeket, a vibrátorokon jókat röhögve, azokat az asztalra dobva. Találtak is eleget, nem csak műfütyit, több tíz kiló kokaint, harminc kiló marihuánát, kiló hasisgyantát meg kis zacskókat, patikamérleget. Le is foglalták mindezt. A pénzt is, papírok nélkül, feleslegesen nem adminisztrálnak. Nő a létszám a ház előtt, fokozódik a feszültség, amit néhányan nem bírván, s kíváncsiságukat sem féken tartani, bemerészkednek a kertbe. Jozsó anyu a szomszédot hívja telefonon, már tudja, hogy ura huzamosabb időre máshová teszi székhelyét, de még nem mer hazamenni, mert fél a látványtól, félti a gyereket is. Azután mikor elcsendesedik az utca, a rendőrök is magukkal húzzák Jozsót, bekönyvelik a drogot, és elosztják a pénzt, a szomszédok és a kíváncsiak kibeszélik

az utcán azon melegében a történeteket, mikor még ott lebeg a szokatlan emléke a forró nyári aszfalt felett, de már szétoszlott az esemény sűrűje, akkor óvatosan betolja a készpénzért vett drága autó orrát Jozsó anyu az utcába, a gyereket a kocsiban hagyja, és beóvatoskodik a házba. Néhány perc múlva sírva kijön, és gyerekestől átmegegy a szomszéd-
ba, hogy ott panaszkodjon néhány órát, azután meg reménykedik elébb két évig, hogy az előzetesből kiengedik Jozsót, de ez tényleg csak remény marad még sokáig. Jozsó marad a hűvösön, most azonban nyár van, tomboló nyár, Konrád nagyfi is bement már a lakrészébe, amit házának áráért cserébe veje épített a mediterrán palota mellékeként, bent van a nagyfi, nézi kedvenc sorozatát, ilyenkor az unokák sem zavarhatják, be is csukja az ablakot, mert megjelenik a fagyis kocsi az utca elején, hangosan kolalézik, azt énekli, hogy szólj anyádnak, adjon pénzt, csakhogy legjobb törzsvevője most a hűvösön csücsül, nem vesz hideg cuccot most senki, áll egy darabig a sárga autó, várakozik, tanácstalanul megfordul, csendben távozik. Leszáll a nyári este a mi utcánkra.

KÓLÁLÉ, MEG A TÖBBIEK

A mi utcánk helyén valamikor semmi sem volt, csak legelő meg elszórtan néhány tanya, azután később felépítettek a semmiből, hivatali rábólintást mellőzve, néhány kisebb házat, később pedig megjelentek a hétvégi honfoglalók. Húsz évvel ezelőtt a kárpótlásnak nevezett bohózat és eredeti tőkefelhalmozásnak is becézett szabadrablás idején felszabdalták a területet, elébb lett itt több parcella, majd néhány nagyobb rabló felvásárolta a parcellákat, és kialakított szép, nagy építési területeket. Akkor már volt pénz arra is, hogy a hivatal megtervezze a leendő lakóparkot, utcáival, tereivel, mert így persze kívánatosabbnak tűnik a volt legelő, avagy lapos, ahogy szemben a telepen hívják. Meg is tervezte a hivatal, sarkosra, egyenesre, szögletesre, miként a bankók tudták vezetni a vonalzókat tartó kezeket, tudományt.

A mi utcánkban nincsen se bolt, se kocsmá, mert a mi utcánkban mindenki kocsival jár, aki pedig mégis arra merészkedne, hogy gyalogost hagyja el felségterületét, annak élete bizony veszélyben forog attól kezdve, hogy kiteszi a lábát jól tervezett, vastagon kivitelezett, méregdrága automata, többnyire kovácsolt kapuján. A mi utcánkban mindenki kocsiba ül, ha vásárolni megy, s nem kosárkáját veszi magához, hanem a kocsi kulcsát, hogy autózzon néhány percet a legközelebbi pénz-kasza csarnokba, hogy ott azután idegesen keressen parkolót mentül közelebb a bejárathoz, nehogy gyalogolni kelljen itt is. Ott a teszkóban, korábban, majomparkban megveszi az akciós sörét, sorban áll a pénztárnál, hazamegy, és a hitelre vett zselés tévéjét bámulva beszopogatja azt. A mi utcánkban se bolt, se kocsmá. Járnak viszont a mozgó árusítós autók. Mert itt van például a família froszt, ami azt énekli egyesek szerint, hogy szólj anyádnak, adjon pénzt, míg mások a szólj anyádnak, gyöjjön ki strófát hallják ki az elektronikus csilingelésből. Vagy ricsajból. Jön mindig a megszokott időben, hétvégén, ebéd után, mikor a kisebb gyerekek épp a délutáni alvásidővel birkóznak, a csilingelés után szüleikkel is, de biztosan nem véletlen az időzítés, mert ilyenkor alkualapja is van a gyerekeknek, és esetleg enged szüleje, vesz egy műanyag jégkrémet nemesfém áron, csak aludjon má' az a kölyök. Esetleg néhányan azért mennek ki a kocsihoz, hogy megkérjék, ne zenéljen oly hangerővel, vagy ne erre, esetleg vita is alakul, akkor meg már anyázás alapozza a délutáni hangulatot. Mindegy, a sárga doboz jön, zenél, a profit szarik az alvásidőre. Hetente kétszer vagy háromszor jön a kenyeres kocsi, szintén zenész, de ez csak zenél-

[*Látlet*]

get valamit, és nem járja be az utcákat, hanem letáboroz egy helyben, úgy várja áldozatait, akik többnyire ezt meglátva jönnek rá, hogy kenyér meg nincs otthon, illetve ez esetben is a gyerek a fő célpont, mert a kocsi pultjának üvegfala mögött mindenféle csokis meg egyéb zöld-kék-sárga trutyimóval bevont sütemények – kölkök hülyítők – kelletik magukat. Azt hiszem, szerdánként kanyarodik be a bocis autó, amely a boci, boci tarkát nyomja, gyerekhangon, zongorakísérettel, amit néha variál a zenész, és úgy hangzik, mintha éppen a néhai tévémaci zenéjét akarná improvizációsra átültetni, a hallgató várná is, hogy bemelegszik, jön egy jó kis szóló, de megint csak meg még hatszázszor a boci, boci tarka következik, kislány interpretálásában. Szerintem énekesi babérokra törő családtag, nem is rossz egyébként. Bekanyargszik hát a tejes is, amelyből a hiedelem szerint friss tehéntejet adnak, illetve egy hűtött tartály van benne, és abból nyomják a műanyag flakonokba a nőstény szarvasmarha váladékát. Szép az a tartály, ilyen csillogó acélból van, mert a tisztaságra adnak, meg így nem másznak rá azok a legyek, amelyek a mellékesen kínált szalonnán, kolbászon híznak éppen. Kicsit szaros a tojás is, mert így bio, és gazdagítja a kínálatot a tejszármarék sora, amelyeknek már nem jut hűtőalkalmatosság, és többnyire letakarni sincs idő a tejfelt, túró. Jön a tejes, megy szépen körbe a mi utcánkban, mindenütt megáll, ott, ahol vesznek tőle, azután továbbáll, de még órákig hallani, hogy oda megyünk lakni, ahol tejet kapni, de mi a fenének mennénk oda, mikor az jön ide.

Így szopogatja apa este az akciós sört, a kölkök eszik a műanyag fagyit, hozzá a szirupos péksütit nyomják, anya meg el van a túróval, tejföllel, később pedig fosik az egész família, de nem baj, mert mindenkinek külön slozija van. Budit, kertben a mi utcánkban nem látni.

De a mi utcánkban nincsen bolt sem meg kocma sem.

A P A D O L G O Z I K

Fogd meg, fiam, a kutyát, szolt vissza a kapuból Aranka férje, Feri feleségének, mert készült a céges autóval betolatni, a kutya pedig hülye, és simán megáll az autó mögött, megvárja, míg keresztülmegy rajta, de ez pedigrés fajta, mert lehet mutogatni és sétáltatni, látják a szomszédok is, hogy nem valami korcs, és úgy is sokba van, hogy ismerőstől vették, nem kéne hát elütni, mostanában nincs pénz másakra, a kerítést sem fejezték még be, az idén pedig a házat is színezní kell, mert már jött a városházától is felszólítás, és ne nézze a házukat senki putrinak, ezeknek a burzsujoknak nincs ilyen gondjuk, mindnek bevakolták, színezték még építéskor, csak nekik nem mindenre telt akkor, pedig Feri tényleg sokat dolgozik, a házon is, olyankor is dolgozik, mikor pihen. Kitalálta azt is, hogyan lehet mediterrán cserepet színesre foltozni festék sprével, azután csinált egy garázst is, persze engedély nélkül, hegesztett egy nyulast, fatárolót, mostanság pedig egy fedett nyársaló, főző helyet kalapál, csiszol, amihez a munkahelyről menti az anyagot, azért is tolat be a garázs elébe, hogy az ingyen került anyagot avatatlan szemek ne lássák, holott minden szomszéd tudja, hogy ha Feri farral áll be a kapun a fehér puttonyos autóval, akkor megint lopott valamit. Aranka fogta engedelmesen a kutyát, közben arrébb rúgott egy kétdekás kevertes üveget, merthogy Ferinek az a szokása, hogy munka közben, miután kiürült a palack, egyszerűen elhajítja azt, mondván, dolgozik ő eleget, Aranka helyett is, aki otthon van, és más dolga sincs, csak

a gyerekeket ellátni, meg a hülye sorozatokat nézni a tévében, meg a vaterán baromságokat vásárolni, amiket persze az ő keresetéből kell fizetni, amiért ő nagyon sokat dolgozik, például kétszázhusz munkaórát is, úgyhogy neki joga van azt csinálni a portáján, amit ő akar, például az üvegeket elhajigálni. Most is kirakta már a kevertes üveget a kerítésre, hiányzik is belőle, valószínűleg a kocsmában is időzött már, mert nagyon dolgozna. Aranka ilyenkor csendben szokott lenni, most is engedelmesen fogta a kutyát, a legkisebb gyerek az ajtón kukucskál kifelé, nemsokára az következik majd, hogy ki kell jönniük, pedig mikor csak az anyjkkal vannak, mindig nézhetik a mesetévét, sose kell kijönni, de ha apa itthon van, mindig kiabál, hogy nem azért építette a házat sok-sok munkával és pénzből, hogy bent üljenek, a szomszédok meg panelpatkányozzák őket, hanem, hogy jó levegőn legyenek. Aranka fogta a kutyát, Feri tolatott, kiszállt, nyitotta a hátsó ajtót, majd belekortyolt a kevertbe, jó nagy korty volt, aztán rágyújtott, figyeld fiam, micsoda jó vasakat hoztam, kurva jó lesz valamire, válaszolta Aranka, bólogatott, belerúgott az egyik macskába, mert abból is van sok, és azt mondta a postás, hogy a nyulak azok miatt pusztultak ki, pedig milyen egyszerű volt, hogy csak gerincen kellett verni egyet, megnyúzni a hintaállványon, és már rotyogott is a nyúlpaprikás, a kislány meg a bűdös belsőségek közt játszott. Aranka bólogatott, bement szólni a gyerekeknek, hogy jöjjenek ki levegőzni, apának is segíteni kell behordani a szajrét, ami jó lesz még majd valamire. Közben meghallotta Ferit, utánakiabált, hozzá má ki fiam egy poharat a sörnek, vettem egy flakonnal, ebből nem tudok inni, na, gondolta Aranka, ebből ma is csak alvás lesz, bár a három szülés után ő már lövészárók mélységű, mesélte a múltkor a szomszédasszonynak, de az a kis szöszölés csak jól esett volna most, még a végén kénytelen lesz Sanyi postást behívni a jövő héten valamelyik nap, mikor se gyerek, se Feri nem lebzselnek itthon. Az ura már zörgött kint a vasakkal, csörömpölt rendesen, hallja a család, hogy ő már dolgozik, Aranka öltöztette a gyerekeket, a legnagyobb az segít majd pakolni az apjának, az ügyis olyan mulya, a kisebb gyerek biciklizik, a lány meg elvan a sóderban, homokozik azzal, hát mi van abban, az maradt a kerítés építéséből, nem telik most homokra, jól van az. Szerencsére elkezdett szemerkélni, kocsit talán már nem kell takarítani, mert Feri ilyenkor azt is ki szokta találni, hogy amíg ő pakol, rámol, és üríti a kevertes üvegeket, és szétdobálja, addig a neje és a gyerekek takarítsák ki a saját és a céges autót is. De most talán eltekint ettől. A szomszédból átkiabált Konrád, mit loptál már megint, Feri rákönyökölt a kerítésre, nekem nem telik megvenni, nem ad rá az apám milliókat cseszd meg, nyújtotta át a kevertes üveget, Konrád csak nevetett, a maga ugatásszerű módján, miért nem iszol rendes italt, ettől csak meghülyülsz, kérdezte. Mi van, itthon van az asszony, nem mered most meginni, vigyorgott Feri, aztán szabadkozott, hogy menni kell, meló van, sok a dolog. Még egy darabig hallatszott a vasak csörömpölése, aztán bementek a gyerekek, mikor az apjuk elaludt a tévé előtt, majd Aranka kiállt a koszosan maradt céges autóval, odébb rúgta a kutyát a kapuból, kidobott két kevertes üveget a kukába, és becsukta az ajtót.

ANYA, HA JÖN

Rizsa bácsi araszol a föld úton, kínlódik a göröngyökkel, nem adja fel, centiről centire közelebb kerül az aszfaltcsíkhöz, ami a nejlomba segíti, esetleg a Pósalaky utcai kisboltba is, bár megkérte Jucikát, istenes Pista feleségét, hogy vegyen kenyeret meg

[*Látlet*]

lecsókolbászt, de a vodkát hiába mondja annak, múltkor is teafüvet hozott, először ki akarta hajítani, de inkább odaadta Szutykos Gergőnek, aki mindenki másnak bácsi, csak Rizsának nem, és tulajdonképpen hajléktalan volna, ha nem talált volna Rizsa portájával szemben egy néhai hétvégi házat, amelynek az egyik oldala már rég beomlott. Gergő azt az oldalt mindenféle takarókkal, lemezekkel, hűtőajtókkal befedte, és beköltözött a házba, reggelente pedig benéz Rizsához, aki ilyenkor mindig megkínálja cigivel, hálából Gergő összekészíti a kávé a rezsóra, esetleg elsöpri a havat, és ad a kutyának friss vizet, kicsit még beszélgetnek a hajnali sötétben, majd Gergő indul a kuka túrára, mert meg vannak a körzetei, ahol már várják külön szatyrok a szemetesek tetején, maradékokkal, viseltes ruhákkal, Rizsa pedig áttornázza magát a bakra, és vagy kitolja Gergő, vagy később indul a nejlonba, ha esetleg maradt volna valami folyékony és konkrét még estéről.

Rizsa bácsi kínldását a göröngyökkel Vince nézi messzebről, egy cseresznyefa ágai közül, ahol már reggeli után elfoglalta a helyét. Innen jól belátni a mi utcánkat meg a tanyákhoz vezető földutat is, mivel a mi utcánkban nincsenek fák, csak tuják a kertekben, így az úttól kissé távolabb álló fától semmi sem takarja a kilátást, de a levelek és a távolság jól elrejtik az ágak közül figyelő kamaszt, a biciklijét pedig a kukoricás. A cseresznye már leérett, Vince is pusztította rendesen, besegített a rigóknak, a jégverésnek. Senki nem foglalkozik a fával, egy telepí ember bérli a földet, az veti tele kukoricával.

Űl Vince a fán, nézi az utat, időnként gatyájába nyúl, ha lengén öltözött kismamát lát, azután megtörli kezét a levelekben. Otthon nem lehet magához nyúlnia, mert túl sokan vannak a két fél és egy szobában, nagymama meg örökké otthon van, feszít őt ellenőrzi, a kamaszlét ugyanakkor feszíti, akkor is ágaskodik a cerka, ha nem akarja. Nem régen költöztek ide, a nagyváros széli lakóparkba a borsodi kisvárosból, ahol nagy, emeletes, pincés házuk volt, neki is jutott még külön szoba is, míg most ő a nagyival alszik egy fél szobában, az egyik nővére férjével és gyerekekkel a nagy szobában, míg a másik nővére élettársával a másik fél szobában, de csak ezt az ötvenvalahány négyzetmétert tudták a nagy ház árából itt megvenni, meg hitellel kipótolva még futotta egy használt szuzukira is. Itt viszont kapott munkát a sógora a fagnál, a csapágygyárban, ami nincs is messze, ezért nem kell se benzinre, se bérletre költeniük, a nővére meg takarít egy iskolában, a másik nővére eladó a teszkóban, annak élettársa nem dolgozik sehol, de időnként sok pénze van, időnként meg kölcsönt kér. A nagy az szigorú mindenkivel, ő találta ki azt is, hogy onnét elköltöznek, ami miatt Vince napokig sírt, életének mind a tizennégy esztendejét ott kellett hagynia, a nagy kert rengetegében, a pince, a melléképület rejtekeiben, és persze el kellett búcsúznia barátaitól is, akikkel néhány éve még biciklit is loptak, azóta hiányoznak az első fogai, mert az aszfalton irtózatot nagyot esett, mégpedig az arcára. Akkor nagyon megijedtek, mert dőlt a vér a szájából, a mentősök összevarrták, a rendőrök hazavitték, nagy pedig előbb összecsókolta, majd adott neki egy pofont, amitől megint vérezni kezdett a szája.

Űl Vince a fán, ahonnét jól belátja a mi utcánkat, mert a mi utcánkban nincsenek kanyarok, hajlatok, csak egyenesek, szögek. Űl Vince a cseresznyefán, onnan nézi Rizsa bácsit, aki már az aszfalton teker a telep felé, a nejlon kocsmá felé, ahová Vince is el szokott menni fizetéskor a sógorával, olyankor ő is kap sört, pedig a kólát jobban szereti, de már nagyfiú, hiába keserű a sör, ő azt kér, azután majd a nagy megérzi rajta

[*Látlet*]

a piaszagot, holott cigizni is szokott, de addig még löknek a sógorral néhány kört a biliárdon is. Nézi Vince a világot, a világ darabkáját a cseresznyefáról, és néha elfeledkezik arról, hogy valamikor azért ült oda, mert félt, mert retteg attól, hogy meglátja a fáról már messziről azt, akit olyan régen nem akar látni, mégis be kell ülni a szuzukiba kéthavonta egyszer, mert a nagyi úgy akarja, és elindulnak messzire, elmennek Kalocsára, a börtönbe, visznek cigarettát, a nagyi sütötte süteményt, pénzt is Vince anyjának, aki azért van ott, mert egyszer talán nem bírta a gyötrést, az állandó verést, erőszakot és megölte Vince apját. Ezért ül Vince a fán, azért, hogy időben észrevegye hazafelé tartó anyját, s legyen ideje elindulni oda, ahol boldog gyerek is volt.

Hazafelé

POGÁNY GÁBOR (1967) Debrecenben él. Művelődésszervező, majd kommunikációs szakon végzett Szegeden, illetve Debrecenben. A város javítóintézetében éjszakai gyermekfelügyelőként dolgozik.